

РЕШЕНИЕ

№ 21

гр. Велико Търново, 07.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВЕЛИКО ТЪРНОВО, ПЪРВИ ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и четвърти януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ЯНКО ЯНЕВ

Членове: ГАЛИНА КОСЕВА
ДИМИТРИНКА ГАЙНОВА

при участието на секретаря МИЛЕНА СТ. ГУШЕВА
като разгледа докладваното от ЯНКО ЯНЕВ Въззивно търговско дело № 20234001000247 по описа за 2023 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258, ал. 1, предложение първо от ГПК - въззивно обжалване.

С Решение № 19/30.08.2023 год., постановено по т. д. № 86/2020 г. по описа на Великотърновски окръжен съд, е осъдена ЗК „Уника“ АД, ЕИК 040451865, седалище и адрес на управление: гр. София 1000, бул. „Тодор Александров“ № 18, представлявано от Ф. М. М., А. А. Р., И. Г. Д. да заплати на Р. А. С. - Н., ЕГН *****, със съдебен адрес: Адвокатско дружество „В. и Б.“ гр. София, ул. „Банат“ № 11-13, представлявано от адв. Ц. В., сумата от 41 000 лв., представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди – болки и страдания, в резултат на ПТП от 01.11.2018 г., настъпило поради противоправното поведение на водача В. С. У. на л. а. марка „Шкода“, модел „Фабия“ с рег. № ВТ 80****, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 04.11.2019 г. до окончателното изплащане, като е отхвърлен иска по чл. 432, ал. 1 от КЗ за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в останалата му част до пълния предявен размер от 80 000 лв. – за разликата от 39 000 лв., като неоснователен и недоказан. Със същото решение е осъдена ЗК „Уника“ АД, ЕИК 040451865, седалище и адрес на управление: гр. София 1000, бул. „Тодор Александров“ № 18, представлявано от Ф. М. М., А. А. Р., И. Г. Д. да заплати на Адвокатско дружество „В. и Б.“ гр. София, ул. „Банат“ № 11-13, представлявано от адв. Ц. В. сумата от 1

501.63 лв., представляваща адвокатско възнаграждение, определено по чл. 38, ал. 2 от ЗА. Осъдена е Р. А. С. - Н., ЕГН *****, със съдебен адрес: Адвокатско дружество „В. и Б.“ гр. София, ул. „Банат“ № 11-13, представлявано от адв. Ц. В. да заплати на ЗК „Уника“ АД, ЕИК 040451865, седалище и адрес на управление: гр. София 1000, бул. „Тодор Александров“ № 18, представлявано от Ф. М. М., А. А. Р., И. Г. Д. сумата от 263.25 лв., представляваща направени по делото разноси съразмерно на отхвърлената част от иска, както и сумата от 172.80 лв. за юрисконсултско възнаграждение, съразмерно на отхвърлената част от иска. Осъдена е и ЗК „Уника“ АД, ЕИК 040451865, седалище и адрес на управление: гр. София 1000, бул. „Тодор Александров“ № 18, представлявано от Ф. М. М., А. А. Р., И. Г. Д. да заплати по сметка на Окръжен съд – Велико Търново сумата от 1 640 лв., представляваща държавна такса върху уважената част от исковете и сумата от 794.38 лв. – платени от бюджета на съда разноси за вещите лица, както и 5 лв. в случай на служебно издаване на изпълнителен лист за събиране на държавното вземане.

Постъпила е въззивна жалба от Р. А. С. - Н., ЕГН *****, от гр. Велико Търново, *****, чрез адв. Ц. В. от САК против Решение № 19/30.08.2023 год., постановено по т. д. № 86/2020 г. по описа на Великотърновски окръжен съд.

В същата се излага, че решението в отхвърлителната му част над 41 000 лв. до размер на сумата от 65 000 лв. е неправилно и необосновано. Излага се, че първоинстанционният съд е достигнал до правилни и съответстващи на събраните по делото доказателства изводи относно фактическия състав на чл. 432, ал. 1 от КЗ. Неправилно обаче, първоинстанционният съд бил приложил разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, като присъденото обезщетение за неимуществени вреди било занижено с оглед принципа на справедливостта и трайната съдебна практика, както и при определяне на обезщетението не били съобразени конкретните в случая обстоятелства, лимита на отговорността на застрахователя, както и събраните по делото доказателства. Неправилен бил изводът на съда за приложението на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД (съпричиняване на вредоносния резултат) – допуснато нарушение на чл. 113, ал. 1, т. 2 от ЗДВП – пресичане на пътното платно на необозначено за това място, като счита, че пострадалата не е допринесла с поведението си за настъпване на причинените ѝ неимуществени вреди, тъй като не била доказана от ответното дружество причинно-следствената връзка.

Претендира се да се отмени съдебния акт в обжалваната му част и да се постанови друг, с който да бъде присъдено обезщетение в размер на още 24 000 лв. – неимуществени вреди, ведно със законните последици. Претендират се разноси.

В срока по чл. 263, ал. 1 от ГПК не е подаден отговор на въззивната жалба от ЗК „Уника“ АД, ЕИК 040451865, със седалище и адрес на управление: гр. София 1000, бул. „Тодор Александров“ № 18.

Първоинстанционният съд е приел, че са установени всички правопораждащи спорното материално право юридически факти, като съобразно уредените в чл. 52 от ЗЗД критерии за справедливост заместващото обезщетение за причинени неимуществени вреди от настъпване на процесното застрахователно събитие е в размер на сумата от 70 000 лв.

Съобразявайки разпоредбата на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД е приел, че е налице съпричиняване от страна на пострадалия в размер на 20 %, като въз основа на това е определил обезщетение в размер на 56 000 лв. Съобразил е, съгласно чл. 235, ал. 1 от ГПК, че в хода на съдебното производство ответникът е платил на ищцата сумата от 15 000 лв. Счел е, че лихвата за забава се дължи от 04.11.2019 г. (съгласно чл. 497, ал. 1, т. 2 от КЗ, така, както е претендирано, вкл. и във въззивната жалба).

Съгласно чл. 269 от ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните въззивни основания в жалбите.

Първоинстанционното решение е постановено от законен състав, в пределите на правораздавателната власт на съда, изготвено е в писмена форма, подписано е и е разбираемо. Следователно обжалвания съдебен акт не е нищожен по смисъла на чл. 270, ал. 1 и 2 от ГПК.

При извършената служебна проверка с оглед на всички процесуални нарушения, които водят до нищожност или недопустимост на обжалваното решение, съдът констатира, че същото е валидно и допустимо. Не е налице нито един от пороците, които обуславят нищожност или недопустимост на същото.

Апелативен съд – Велико Търново, след като разгледа жалбата, обсъди доводите на противната страна, прецени събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, провери правилността на обжалваното решение, съобразно правомощията си, приема за установено следното от фактическа и правна страна, във връзка с наведените във въззивните жалби пороци на оспорения съдебен акт:

Пред първоинстанционният съд е предявен осъдителен иск за неимуществени вреди с правно основание чл. 432, ал. 1 от КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 от ЗЗД.

Искът с правна квалификация чл. 432, ал. 1 от КЗ е за заплащане на обезщетение за имуществени и/или неимуществени вреди от пострадало лице или неговите наследници срещу застраховалия гражданската отговорност на делинквента. Фактическият състав, от който възниква имуществената отговорност на застрахователя за заплащане на застрахователно обезщетение на увреденото лице, обхваща: застрахованият виновно да е увредил ищеца, като му е причинил имуществени и/или неимуществени вреди, които от своя страна да са в пряка причинно-следствена връзка с противоправното поведение на застрахования и наличие на застрахователно правоотношение, произтичащо от договор за застраховка „Гражданска отговорност“ между делинквента и ответника - застраховател.

Съгласно чл. 498, ал. 3 от КЗ допустимостта на прекия иск против застрахователя е обвързана с наличието на започната процедура по доброволно уреждане на отношенията между пострадалия при ПТП и застрахователя по задължителна застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“ и изтичането на тримесечен срок от предявяването на претенцията пред застрахователя или пред негов представител. Не се спори, че на 04.07.2019 г. Р. А. С. - Н. е предявила претенциите си за изплащане на застрахователно обезщетение –

неимуществени вреди, по които не е постигнато споразумение (т.е. застрахователят не е платил в срока по чл. 496).

Както посочихме по-горе, въззивният съд действа при условията на чл. 269, изр. второ от ГПК, поради което той следва да се произнесе само по релевираните във въззивната жалба възражения. Освен това обжалваното решение е влязло в законна сила в частта, в която е уважен искът за заплащане на застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди за сумата от 41 000 лв. (в частта, в която първоинстанционното решение не е обжалвано), основанийето (правопораждащите спорните материални права юридически факти) на предявения осъдителен иск е установено със сила на пресъдено нещо. Следователно, правният спор, пренесен пред настоящата съдебна инстанция с въззивната жалба, се съсредоточава върху обстоятелството дали първоинстанционният съд правилно е приложил критериите за справедливост, уредени в разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, при определяне размера на заместващото обезщетение и правилно ли е приложил и разпоредбата на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД.

В случая не е налице възражение на ответника за необоснованост на първоинстанционното решение и в този смисъл въззивният съд следва да се приеме за установени следните правопораждащи спорното материално право юридически факти: че чрез своето противоправно и виновно поведение застрахованият водач на процесното МПС – В. С. У. е причинил на Р. С. - Н. телесни увреждания (компресионна фрактура на тялото на Th-4 с лекостепенна кифоза и стрес фрактура на долното торакално ниво Th-5) и че през релевантния период ответникът е обезпечавал деликтната отговорност на процесния лек автомобил – управляван от В. С. У., чрез сключване на договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите. В т. см. - т. 3 от Тълкувателно решение № 1/09.12.2013 г. по тълк. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС на РБ: „Въззивният съд може да приеме определена фактическа констатация за необоснована само при наличие на оплакване за необоснованост на първоинстанционното решение в тази му част. Необходимост от ново установяване на факт пред въззивния съд възниква и когато доказването на този факт е извършено в нарушение на съдопроизводствените правила и въззивната жалба съдържа оплакване за това“.

От заключението на допуснатата и изслушана съдебна медицинска експертиза и обясненията на вещите лица в съдебно заседание се установява, че ищцата е претърпяла значителни болки и страдания, които продължават и до настоящия момент, които се дължат както на фрактурирания прешлен Th-4, така и на увеличаваща се кифоза на същото ниво, която причинява и стрес фрактура на долното торакално ниво Th-5, което се дължи на причинения от фрактурата сагитален дисбаланс на високия торакален отдел на гръбначния стълб. Вещите лица дават становище, че не може да се прогнозира периода на възстановяване на оплакванията на Николова, поради нарушения сагитален баланс от торакалния гръбнак на фрактурираното ниво и напредващата стрес фрактура на тялото на подлежащия прешлен. Дават заключение, че за да се възстанови ищцата от сагиталния баланс тя се нуждае от оперативна педикуларна вътрешна фиксация на горния торакален

сегмент. Заявяват, че при ищцата са налице остатъчни последици в резултат на получените травми, изразяващи се в постоянни гръбначни болки локализирани между двете лопатки и по хода на целия гръбнак, както и опасващи болки, дължащи се на напредващата кифоза – изкривяване на гръбнака на нивото на фрактурата, както и на стрес фрактурата на долното ниво. Разясняват, че това изкривяване ограничава гърбицата напред, тъй като гръбнака се изкривява, натоварва прешлените отпред и по този причина долния прешлен започва да се смачква. Този патологичен процес е пряко свързан с компресорната фрактура, получена при ПТП и води до болки при пострадалата. Твърдят, че основния проблем при ищцата бил, че в сегашното състояние с тази вертебропластика ще има болки почти цял живот, поради постоянния натиск. Болковият синдром и неговата сила и интензитет ще зависи от това колко е натоварването и при рязка промяна на времето. Дават заключение, че няма да има пълно възстановяване на ищцата и ако не се направи операция за алиниране на гръбнака и с фиксация ще продължава да изпитва болки.

От заключението на допуснатата и изслушана съдебна автотехническа експертиза и обясненията на вещото лице в съдебно заседание се установява, че основната техническа причина за настъпване на ПТП е свързана с неправомерни действия на водача на МПС, който се е движел с несъобразената скорост при приближаване към кръстовището, където е длъжен да пропусне пътните превозни средства и пешеходците, които имат предимство за преминаване, както и това, че при заслепяване от изгряващото слънце не е действал съобразно пътната обстановка, като е трябвало да намали скоростта и да спре. От друга страна, според вещото лице пострадалата също грешно е избрала траекторията на пресичане на платното за движение – косо в посока югозапад от нейна страна, като по този начин е удължила и времето за пресичане. Дава заключение, че ако пешеходката беше пресекла по най-краткия път перпендикулярно на улицата, то видимостта към местоположението ѝ би се открила по-рано (когато лекият автомобил ще се намира на около 21.5 м от нея), като в този случай опасната зона за спиране (17.86 м) би била по-малка от възможността за възприемане на опасността и водачът би могъл да спре преди мястото на пресичане на траекториите на пешеходката и автомобила. В този случай обаче не може да даде заключение дали и при това разстояние водачът след заслепяването би могъл да възприеме пешеходците своевременно.

От показанията на св. С. С. – брат на ищцата, първи видял ищцата след настъпилото ПТП и имащ непосредствени възприятия относно проведеното ѝ лечение, се установява, че непосредствено след настъпилото ПТП изпитвала силни болки в гърба, корема, слабините, лежала е и не е можела да се движи, а погледът е бил блуждаещ. Можела е да говори, но трудно дишала. Нямала много спомен какво точно се е случило. Пролежала 5 дни в болницата в гр. Велико Търново, като лично той осигурил на третия ден корсет. Изписали я и лично той я прибрал в дома ѝ, но трудно се движела, не можела да се изправи, помагал ѝ. Докато е била на домашно лечение тяхната майка, която била 80 годишна ѝ помагала. По съвет на лекарите във Велико Търново на 08.11.2018 г. отишли в МБАЛ „Сърце и мозък“ в гр. Плевен, където пролежала от 08.11.2018 до 13.11.2018 г. Там на 09.11.2018 г. била

направена операция за стабилизиране на пръстения прешлен. Твърди, че шест месеца е продължило домашното лечение, като през повечето време е била на легло и постепенно е започнала да се движи, но постоянно изпитвала болки в гърба. Първоначално не можела без помощ да се обслужва, включително и ходенето до тоалетната. Св. С. заявява, че сестра му изпитвала страх от автомобили, не искала да шофира след претърпяното ПТП, когато пътува в лек автомобил при увеличение на скоростта изпитвала страх. Към момента това състояние било преодоляно, но след дълго време. След шестмесечните болнични е започнала работа, но продължава да изпитва болки в гърба, кръста, уморява се при продължително ходене и сядала да си почива. Получавала и изтръпване на ръцете. Свидетелят сочи и за настъпили промени в емоционалното състояние на сестра си – станала по изнервена.

От показанията на св. В. У. – управлявал автомобила, причинил ПТП се установява, че същият бил заслепен и е видял пешеходката едва като чул удара и тя била вече на земята. Откарал пострадалата до Спешна помощ, гр. Горна Оряховица. Соци, че тя сама се качила в автомобила му.

Свидетелските показания, макар и повърхностни, касаят лично възприети от свидетелите факти, показанията са житейски логични, не се опровергават от доказателства по делото и съдът счита, че същите могат да бъдат кредитирани.

На обезщетяване подлежат всички вреди – имуществени и неимуществени, които са пряка и непосредствена последица от непозволеното увреждане (деликта).

Трайната съдебна практика, като напр. ППВС № 4/1968 г. на Върховния съд, както и по-новата такава (напр. Решение № 184/08.11.2011 г. по т. д. 217/2011 г. на ВКС на РБ, II т. о., Решение № 83/06.07.2009 г. по т. д. 795/2008 г. на ВКС на РБ, II т. о. и др.) е категорична, че „справедливостта“ по чл. 52 от ЗЗД не е абстрактно понятие, а се изпълва със съдържание и смисъл при определяне на размера на обезщетението за неимуществени вреди, винаги и само когато се подхожда конкретно към случая, при съобразяване с всички правнозначими факти и обстоятелства, понеже следва да се обоснове връзката между конкретно установените увреждания и защо съдът приема, че съответния размер на присъжданото обезщетение за неимуществени вреди е справедлив.

Съгласно т. II на ППВС № 4/1968 г. при определяне на същото съдът следва да съобрази характерът на увреждането, начинът на извършването му, обстоятелствата, при които е извършено, допълнителното влошаване състоянието на здравето, причинените морални страдания, осакатявания, загрозявания и др.

При определяне размера на обезщетението е необходимо да се отчете начинът на извършването на противоправното деяние, претърпените от ищцата болки и страдания вследствие на причинените й травматични увреждания, периодът за пълното възстановяване, нейната възраст, причинените й неудобства и дискомфорт при социалните контакти, социално-икономическите условия в страната към момента на настъпване на застрахователното събитие - края на 2018 г., както и високият нормативно определен лимит на обезщетението за настъпили неимуществени вреди, виновно причинени от застраховано лице по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите – в размер до 10 000

млн. лв., независимо от броя на пострадалите лица (арг. чл. 492, т. 1 от КЗ – в релевантната редакция на тази правна норма). Тъй като неимуществените вреди, които представляват неблагоприятно засягане на лични, нематериални блага, не биха могли да бъдат възстановени, предвиденото в закона обезщетение не е компенсаторно, а заместващо и се определя съобразно критериите, предписани в правната норма на чл. 52 от ЗЗД – по справедливост от съда.

В случая следва да се вземе предвид обстоятелството, че от процесното ПТП ищцата е претърпяла компресионна фрактура на тялото на Th-4 с лекостепенна кифоза и стрес фрактура на долното торакално ниво Th-5, от които травми търпи болки и страдания и до настоящия момент (повече от година и половина след инцидента), както и леки травматични увреждания с характер на лека телесна повреда; претърпените непосредствено след настъпилото ПТП болки и страдания, както и търпените такива в хода на лечението, а и наличието на болков синдром и към момента; наложилото се приемане на болкоуспокояващи препарати; периодът на болничния престой; неудобства в ежедневието си, както и нужда от чужда помощ за обслужване, тъй като ищцата за определен период (над 6 месеца) била на легло и едва по-късно започнала да става; периодът за възстановяване на работоспособността (също над 6 месеца); липсата на прогноза за пълно възстановяване, ако не се извърши допълнителна оперативна манипулация; възрастта ѝ (на 52 години при настъпване на злополуката); посттравматично стресово разстройство, отражението върху психиката ѝ във връзка с претърпяното ПТП, периодът на страх от пътуване и управление на МПС, като преди това е била активен водач и ограничаването на социалните ѝ контакти.

При така изяснените правнорелевантни факти въззивният съд приема, че заместващото обезщетение на ищцата за причинените ѝ от противоправното поведение на делинквента неимуществени вреди е в размер на 50 000 лв. Законодателят е определил висок нормативен максимум на застрахователното обезщетение за причинените от застрахованото лице неимуществени вреди – в размер на 10 000 млн. лева при причиняване - на неимуществени и имуществени вреди при всяко едно застрахователно събитие – арг. чл. 492, т. 1 от КЗ. Следователно, по този начин той е целял заместващото обезщетение да отговаря на действително претърпените болки и страдания. Заместващото обезщетение представлява парично право, като неговата обезщетителна функция е насочена към получаване на имуществени блага, чрез които да бъде морално удовлетворен пострадалият, като емоционално да бъдат подтиснати изживените неблагоприятни последици от причинените му болки и страдания. В този смисъл съобразно общественно-икономическите условия в страната към момента на настъпване на процесното застрахователно събитие – края на 2018 г., и наложилите се морални норми в обществото, респ. съобразно съдебната практика справедливият размер за заплащане на заместващо обезщетение при подобни травматични увреждания, посочени по-горе е в размер на 50 000 лв. за обезщетение за неимуществени вреди за ищцата Р. А. С. - Н.. Следва са отчете и платената в хода на съдебното производство от ответника сума в размер на 15 000 лв.

Гореизложеното налага извода, че възражението на въззивника за заниженост на

присъденото обезщетение е неоснователно.

Относно въведеното от ответника възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от ищеца, настоящата инстанция намира същото за основателно.

В материалноправната норма - чл. 51, ал. 2 от ЗЗД, е предвидена възможност за намаляване на обезщетението за вреди от деликт, като намаляването на обезщетението е обусловено от наличие на причинна връзка между поведението на пострадалия и произлезлите вреди. Съпричиняването на вредоносния резултат изисква да се отчита не само факта на извършено от страна на пострадалия нарушение на правилата за движение по пътищата, но и дали нарушенията са в пряка причинна връзка с вредоносния резултат (В т. см. - Решение № 135/31.10.2011 г., постановено по т. д. № 971/2010 г. на ВКС на РБ). За да е налице съпричиняване не е необходимо пострадалият да има вина за увреждането. В конкретния казус ответникът извежда приноса на пострадалия от посочените в отговора на исковата молба обстоятелства – нарушение на чл. 113 от ЗДвП. На основание чл. 154 от ГПК в тежест на ответника е да докаже с всички допустими и относими доказателства съпричиняването на вредите от страна на пострадалия. От него застрахователят черпи благоприятни правни последици и при недоказването му, следва да се приеме, че не са се осъществили твърдените факти по съпричиняването на вредите. С оглед релевираното възражение на ответника за съпричиняване на вредоносния резултат от пострадалата е необходимо да се обсъдят заключението на допуснатата и приета автотехническа експертиза, местоположението на пострадалата Р. С. - Н. на платното за движение към момента на настъпване на произшествието и показанията на свидетеля В. У., управлявал автомобила, причинил ПТП. Не е спорно, че Николова е била пешеходец по смисъла на чл. 107 от ЗДвП и в това си качество е участник в движението. От заключението на автотехническата експертиза, се установява, че ищцата е пресичала пътното платно, където се е движел лекият автомобил и където е настъпил удара. Установено е по делото, че там не е имало пешеходна пътека, по която да премине пострадалата, като най-близката била на около 1 200 м. Движението по ул. „Съединение“ в гр. Горна Оряховица е двупосочно с по една пътна лента във всяка посока. Нормите, установяващи поведението на пешеходците като участници в движението са императивни и са създадени в обществен и частен интерес. Те имат за цел да предпазят всички участници в движението от пътни инциденти, да създадат безопасност за пешеходците като по-уязвимия участник в движението. Нормата на чл. 113, ал. 1 от ЗДвП изрично предвижда, къде пешеходците трябва да пресекат платното за движение при спазване на определени правила. А когато в близост до тях няма пешеходна пътека и пътят е двулентов и двупосочен, те трябва да пресичат извън определените за това места като се съобразят, преди да навлязат на платното за движение, с разстоянието до приближаващото ППС, да не удължават пътя си и времето на пресичане, да не спират без необходимост на платното за движение и да не преминават през парапети и ограждения (ал. 2 на чл. 113 ЗДвП). По делото безспорно е установено, че водачът на МПС се е движел по ул. „Съединение“, като непосредствено преди ПТП предприема маневра завиване наляво по протежение на ул. „Съединение“ към кръстовището с ул. „Панайот Цвиков“. Пешеходецът е

започнал пресичането на платното за движение от ляво на дясно (косо на югозапад) по посоката на движението на автомобила. Улица „Съединение“ е успоредна на ул. „Панайот Цвиков“ със завой наляво на 100 м към ул. „Панайот Цвиков“, като тя е на ниво по-ниско от ул. „Панайот Цвиков“ с около 1.5 м. Западно от ул. „Съединение“ в участъка преди завоя е изградена бетонна ограда с метални елементи, западно от която има дървета, ограничаващи видимостта към кръстовището с ул. „Панайот Цвиков“. Вещото лице дава заключение, че при захождането към мястото на произшествието водачът на автомобила не е имал видимост към местоположението на пешеходката, както и тя не е имала видимост към автомобила, понеже видимостта е била ограничена от денивелацията, бетонната ограда и растителността зад нея. Видимостта към пешеходката се е открила, когато лекият автомобил се е намирал на около 15 метра от мястото на удара (2 сек преди настъпване на произшествието). От заключението на вещото лице се установява, че не е имало нещо друго, което да попречи на водача да възприеме навреме пресичащата ищца и обратно. Неговата скорост на движение е била 27 км/ч, както преди, така и в момента на удара. Опасната му зона на спиране е 17,86 м, а разстоянието от автомобила от момента на възможността за възприемане на опасността до мястото на удара е било около 15 м. Т.е. ударът е бил предотвратим при приемане на адекватни действия за спиране, намаляване на скоростта (с оглед данните, че е бил заслепен от изгряващото слънце), както и от обстоятелството, че приближава кръстовище. Следователно субективното поведение на водача е причина за настъпване на удара. Той е нарушил: чл. 20, ал. 1 и ал. 2 от ЗДвП, като не е контролирал управляваното от него превозно средство и е нарушил задължението, вменено му от закона, да намали скоростта и в случай на необходимост да спре, когато възникне опасност за движението; правилата за движение по чл. 5, ал. 1, т. 1 от ЗДвП – с поведението си не трябва да поставя в опасност живота и здравето на хората; чл. 5, ал. 2, т. 1 от ЗДвП – да бъде внимателен и предпазлив към уязвимите участници в движението, каквито са пешеходците; чл. 116 от ЗДвП – водачът на пътнопревозно средство е длъжен да бъде внимателен към пешеходците; чл. 47 от ЗДвП - водач на пътно превозно средство, приближаващо се към кръстовище, трябва да се движи с такава скорост, че при необходимост да може да спре и да пропусне участниците в движението, които имат предимство. Съдът не кредитира показанията на свидетеля В. У. относно скоростта на движение, тъй като той е заинтересуван тя да е съобразена със закона. Преценката му е субективна и поради това поставя под съмнение нейната достоверност. Относно скоростта на движение на автомобила съдът дава вяра на заключението на вещото лице, което обективно и съобразно научните правила я е определил, като е взел под внимание обективни фактори. Водачът на лекия автомобил с поведението си е нарушил посочените императивни норми на закона и поради това действието му е противоправно. Той е следвало да очаква възможност на пътя да се появи препятствие, включително пешеходец, да бъде с повишено внимание, както изисква чл. 116 от ЗДвП. От друга страна Р. С. - Н. като участник в движението също следвало да спазва разпоредбите на закона, регламентиращи нейното поведение на пътя. Пресичането се е осъществило на необозначено за целта място. Както посочихме по-горе, законът дава право на пешеходците да пресичат платното за движение и извън определените за целта

места – чл. 113, ал. 2 от ЗДвП. При упражняване на правото на пешеходеца да пресече платното за движение обаче, той е длъжен да се съобрази с общите ограничения и забрани по чл. 113, ал. 1, т. т. 1, 2 и 4 и чл. 114, т. т. 1 и 2 от ЗДвП. В настоящия случай поведението на пешеходеца е било обусловено от неправилната му преценка и нарушаването на чл. 113, ал. 1, т. 1 от ЗДвП, според който той е следвало преди да навлезе на платното за движение, да се съобрази с приближаващите се пътни превозни средства. Както се сочи в ТР № 2/22.12.2016 г. на ОСНК на ВКС законът предоставя право на пешеходците да пресичат платното за движение и извън определените за целта места, като на това право не съответства задължение на водачите на пътни превозни средства да ги пропуснат. Пострадалата Р. С. - Н., пресичайки двулентов път в населено място, където в близост няма пешеходна пътека (което по принцип е разрешено, съгласно чл. 113, ал. 2 от ЗДвП), не се е съобщила с приближаващото превозно средство, с което е допуснала нарушение на правилата за движение на пешеходците по чл. 113, ал. 2 във вр. чл. 113, ал. 1, т. 1 от ЗДвП. Ищцата сама се е поставила в завишен риск, като се е появила на пътното платно в лентата за движение на автомобила. Поведението на ищцата е противоправно и е в причинна връзка с инцидента и телесните повреди. Правно дължимото поведение от страна на пешеходеца е да спазва правилата за движение по пътищата като по този начин осигурява собствената си безопасност. Ето защо, съдът намира, че е налице принос на пострадалата за настъпване на процесното ПТП, и той е съществен. Именно това поведение на пострадалата е в пряка причинна връзка с настъпване на ПТП и без което поведение ПТП-то не би настъпило, респективно – не биха настъпили и претърпените увреждания. Това е онова конкретно действие на пострадалата, което по безспорен начин обективно е допринесло за настъпване на вредоносния резултат. Преценката за наличие на съпричиняване се извежда именно с оглед на това, че увреждането не би било причинено, ако пострадалата не бе пресякла платното за движение, съобразявайки се с приближаващото МПС. По тези съображения настоящият състав споделя извода на първостепенния съд, че е налице съпричиняване, в каквато насока доводите във въззивната жалба се явяват неоснователни. С оглед установеното съпричиняване, това следва да окаже влияние върху дължимото обезщетение, като същото бъде намалено според степента на приноса на ищеца. С оглед на това, че отговорността на водачите на МПС за осигуряване на безопасност на движението е завишена спрямо тази на пешеходците (чл. 5, ал. 2, т. 1 и чл. 116 ЗДвП), включително чрез вмененото им задължение да избират подходяща скорост на движение, при която при поява на препятствие на пътя да могат безпроблемно да реагират. Водачът е имал задължение, съобразно чл. 116 от ЗДвП, да бъде предпазлив към пешеходците, имал е обективна възможност да предприеме действия за преустановяване движението на автомобила и да спре преди мястото на удара, въпреки това, водачът не е предприел своевременно аварийно спиране. Ако водачът бе изпълнил задължението си да бъде предпазлив към пешеходците, ако своевременно бе изпълнил задължението си по чл. 20, ал. 2, изр. 2 от ЗДвП да намали скоростта и при необходимост да спре, когато възникне опасност за движението, произшествието би било предотвратено. При определяне на обема на съпричиняване следва да се съобрази в каква степен поведението на двамата участници в ПТП е допринесло за

настъпването на деликта или увреждането на ищеца. В този смисъл съдът съобразява много по-голямата отговорност на водача на МПС, който винаги следва да съобразява управлението на своя автомобил с необходимостта от предпазване на по-уязвимите участници в движението - пешеходците - в този смисъл са изричните разпоредби на чл. 20 и чл. 116 от ЗДвП. Особено повишено внимание се изисква от водачите на МПС на места, на които традиционно може да се очаква поява на пешеходци, дори и на немаркирани за целта места - край спирки на градския транспорт, покрай училища и т. н. В случая инцидентът е настъпил близо до офис сграда. Същевременно, приносът на пешехода е по-малък от приноса на водача за настъпване на процесното ПТП, тъй като водачът е имал обективна възможност да възприеме пешехода от достатъчно разстояние, и ако беше избрал подходящата скорост да спре преди мястото на удара. Ето защо, съдът възприема, че приносът на пострадалия за настъпване на вредоносния резултат е 20 %. Размерът на съпричиняването е съобразен с това, че нарушенията на водача на МПС са няколко и превишават по тежест това на пешехода.

По изложените съображения, съдът приема, че предявеният от Р. А. С. - Н. против ЗК „Уника“ АД, гр. София иск с правно основание чл. 432, ал. 1 от КЗ за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди е основателен и доказан до размер на 25 000 лв. (50 000 лв. - 20 % (съпричиняване) – 15 000 лв. (платената в хода на съдебното производство сума от ответника)).

В останалата част предявените иски с правно основание чл. 432, ал. 1 от Кодекса за застраховането са неоснователни и недоказани.

В нормативната уредба в новия КЗ е възприет подхода да се разграничи отговорността на застрахователя от тази на причинителя на деликта, при регулиране отговорността за неточното изпълнение във времево отношение изпълнение на задължението да се заплати застрахователно обезщетение. Макар деликвентът да е задължен от датата на увреждането – чл. 84, ал. 3 от ЗЗД, застрахователят е отговорен за лихвите за забава не по общото правило в ЗЗД, а по специалните правила на КЗ, а именно: чл. 493, ал. 1, т. 5 във вр. с чл. 429, ал. 2, т. 2 във вр. с ал. 3 от КЗ, които предвиждат, че застрахователят покрива отговорността за лихвите за забава, когато застрахованият отговаря за тяхното плащане пред увреденото лице, тези лихви се включват в застрахователното обезщетение и се плащат от застрахователя в рамките на лимита на неговата отговорност – застрахователната сума. По отношение на началния момент на дължимост, е прието, че от застрахователя се плащат само лихвите за забава, дължими от застрахования, считано от датата на уведомяването от застрахования за настъпването на застрахователното събитие по реда на чл. 430, ал. 1, т. 2 от КЗ или от датата на уведомяване или на предявяване на застрахователна претенция от увреденото лице, която от датите е най-ранна.

В случая най-ранната дата, за която са налице доказателства, че застрахователят е уведомен за настъпване на застрахователното събитие е 04.07.2019 г., от когато датира заявлението на пострадалия за заплащане на обезщетение.

Предвид гореизложеното съдът приема, че претендираната лихва върху

обезщетението за неимуществени вреди е основателна, считано от 04.07.2019 г. (а не както е присъдена от първоинстанционния съд – от 04.11.2019 г.) до окончателното изплащане. Тъй като първоинстанционното решение в частта, в която е уважена акцесорната претенция за заплащане на законна лихва върху главното парично притезание, не е обжалвано от ищеца, макар тя да не е уважена изцяло съобразно претенцията му от 04.10.2019 г., то въззивният съд, преценявайки, че решението и в тази част е валидно и допустимо, не дължи произнасяне (арг. чл. 269, изр. 2 от ГПК).

При така изяснените правнорелевантни факти действително причинените на ищцата неимуществени вреди възлизат на сумата от 25 000 лв., но с оглед обаче прокламираната в разпоредбата на чл. 271, ал. 1, изр. второ от ГПК забрана „reformatio in peius“, а именно да не бъде влошавано положението на жалбоподателя при липса на жалба от страна на ответника, първоинстанционното решение, с което е присъдено по-високо от дължимото обезщетение за причинените от неимуществени вреди в размер на сумата от 41 000 лв., трябва да бъде потвърдено.

Тъй като правните изводи на въззивната инстанция съвпадат с тези на първоинстанционния съд, въззивната жалба следва да бъде оставена без уважение, а първоинстанционното решение да бъде потвърдено.

Съобразно изхода на спора през въззивната инстанция ответникът има право на разноски и юрисконсултско възнаграждение, съразмерно на отхвърлената част на иска, на основание чл. 78, ал. 3 и ал. 8 от ГПК. Ответникът е представляван от юрисконсулт, за което и съгласно чл. 78, ал. 8 от ГПК му се следват разноски за юрисконсултско възнаграждение, като съдът определя последното по реда на чл. 37 от ЗПП във вр. чл. 25, ал. 1 от Наредба за заплащане на правна помощ в размер на 450 лв. за въззивната инстанция, съобразно отхвърлената част на жалбата. Т.е. съобразно направеното искане и изхода на спора ищцата следва да заплати на ответното дружество направените по делото разноски, представляващи юрисконсултско възнаграждение за въззивната инстанция в размер на 450 лв., съобразно отхвърлената част на жалбата, на основание чл. 78, ал. 3 във вр. с чл. 78, ал. 8 от ГПК.

При този изход на спора и обстоятелството, че ищцата е освободена от заплащане на държавна такса и разноски, на основание чл. 78, ал. 6 от ГПК таксата върху уважения размер на претенциите следва да се заплати от осъдения ответник. Така при обжалваем интерес от 24 000 лв. пред въззивната инстанция, то дължимата държавна такса съгласно чл. 1 от Тарифа за държавните такси, които съдилищата събират по ГПК, е в размер на 480 лв. – за въззивното производство.

По изложените съображения и на основание чл. 271, ал. 1, предл. първо от ГПК, Апелативен съд – Велико Търново

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 19/30.08.2023 год., постановено по т. д. № 86/2020 г. по описа Окръжен съд – Велико Търново.

ОСЪЖДА Р. А. С. - Н., ЕГН ***** от гр. Велико Търново, ***** да заплати на ЗК „Уника“ АД, ЕИК 040451865, със седалище и адрес на управление: гр. София 1000, бул. „Тодор Александров“ № 18, представлявано от Ф. М. М., А. А. Р., И. Г. Д. – изп. директори направените по делото разноси пред въззивната инстанция в размер на 450 (четиристотин и петдесет) лв., на основание чл. 78, ал. 3 във вр. с чл. 78, ал. 8 от ГПК.

ОСЪЖДА ЗК „Уника“ АД, ЕИК 040451865, със седалище и адрес на управление: гр. София 1000, бул. „Тодор Александров“ № 18, представлявано от Ф. М. М., А. А. Р., И. Г. Д. – изп. директори да заплати в полза на съдебната власт, по сметка на Апелативен съд – Велико Търново сумата от 480 (четиристотин и осемдесет) лв., представляваща държавна такса пред въззивното производство, на основание чл. 78, ал. 6 от ГПК.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Върховен касационен съд на Република България в едномесечен срок от съобщението до страните, че същото е изготвено, при наличие на предпоставките, визирани в чл. 280 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____